

Разом із тим абсолютному праву співвідносять і обов'язки самого уповноваженого суб'єкта, котрі впливають із заборон, що встановлюють межі здійснення абсолютного суб'єктивного права.

Авторське право являє собою виключне право, під яким у теорії цивільного права маються на увазі суб'єктивні права, що забезпечують їхнім суб'єктам виключні повноваження на здійснення певних дій з одночасною заборонаю усім іншим особам без згоди суб'єктів цих прав здійснювати вищезазначені дії.

Підсумовуючи вищесказане, можемо зробити висновок, що виключне майнове право на результат інтелектуальної, творчої діяльності означає право на використання даного об'єкта його правовласником (чи особою, якій належить право), а також загальну заборону усім іншим особам на здійснення певних дій відносно даного об'єкта і забезпечення можливості особи, котрій належить виключне майнове право, давати дозвіл іншим виконувати певні дії стосовно результату інтелектуальної, творчої діяльності.

Література

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

3. Бондаренко С.В. Авторське право та суміжні права: матеріали ННБК «Академія інтелектуальної власності» МОН України. Київ: Ін-т інтел. власн. і права, 2008. 288 с.

УДК 347.77/78(043.2)

Яцків В.С., адвокат,
м. Житомир, Україна

Бігіч Ю.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

НАУКОВІ ВІДКРИТТЯ ЯК ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

В наш час політика державного типу в Україні спрямована на реформування наукової галузі у сфері вирішення проблемних питань, одним із яких є охорона об'єкту інтелектуальної власності, зокрема науково-теоретичного відкриття. Саме це сприятиме науковому і технічному розвитку України.

Відкриття, які відбуваються в галузі науки, відносяться до інституту нетрадиційних об'єктів та предметів в інтелектуальній власності. Таким чином, наукове відкриття, на відміну від винаходів, не може використовуватись у промисловості. В разі класифікації поняття відкриття в галузі науки, як об'єкту пізнання, можна сказати, що воно доволі близько розташоване до поняття ідеї, яка не може охоронятися ні правом промислової власності, ні авторським правом. Варто зауважити, що відкриття як об'єкт пізнання – поняття доволі цінне та не є залежним від можливостей безпосереднього використання. Проте, згідно зі статтею 457 Цивільного кодексу України, термін відкриття в сфері науки пояснюється встановленням недосліджених раніше, хоча об'єктивно існуючих закономірностей, а також властивостей і явищ матеріального світу, які своїм існуванням дають поштовх для запровадження фундаментальних змін до рівня пізнання в науці. Цивільний кодекс України не визначає, хто є суб'єктом права щодо відкриття в сфері науки, а стаття 458 лише згадує його як «автора» у зв'язку з визначенням основних прав щодо наукового відкриття [1]. Виходячи з того, що здебільшого в науковому відкритті авторами будуть особи, що займаються науковими дослідженнями, доцільно звернутись до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», а саме до статті 4, в якій зазначено, що суб'єктами наукової, а також технічної діяльності є: установи та організації, педагоги, вчені і, звісно ж, наукові працівники [2]. Отже, якщо автором відкриття в сфері науки може бути виключно фізична особа, то суб'єктом прав з приводу наукового відкриття – і фізична, і юридична особа. До того ж, в Законі України «Про наукову і науково-технічну діяльність» існує стаття 42, що встановлює, що до обов'язкових умов контракту, згідно з яким виконуються роботи щодо конструювання та загальні наукові роботи, які перебувають на фінансуванні у Державного бюджету України, існує поняття суб'єктів права інтелектуальної власності і зобов'язання сторін щодо забезпечення захисту прав на створені об'єкти інтелектуальної власності, визначення сторони, що зобов'язана сплачувати винагороду суб'єктам права інтелектуальної власності відповідно до чинного законодавства нашої держави [2].

До обов'язків суб'єктів наукової і технічної діяльності відносяться: дотримання етичних норм наукового співтовариства і, само собою, повага права на інтелектуальну власність. До складу немайнових прав винахідника (автора, творця) наукового відкриття відносяться: право на надання винаходу своє власне ім'я чи спеціально визначену назву. Право на наукове відкриття засвідчується дипломом. А от, до майнових прав винахідника в сфері науки відносяться – право на відзнаку за відкриття в формі матеріального заохочення, а також інші права та пільги, які встановлені державою за досягнення в розвитку науки своєї країни.

Відкриття в науці, здебільшого, є результатом досліджень, які, у свою чергу, є формою інтелектуальної творчої діяльності, спрямованої на отримання та використання нових отриманих знань. Наукові дослідження поділяються на вид фундаментальних і прикладних. Наукові дослідження фундаментального виду являють собою науково-теоретичну чи експериментальну діяльність, яка спрямована на отримання нових знань щодо закономірностей еволюції природи, спільноти, людини і їх взаємозалежність. Практичні дослідження в науці – наукова, а також науково-технічна діяльність, спрямовані на здобуття та експлуатацію знань для подальших прикладних цілей [3]. Об'єктами відкриттів в загальному розумінні є не лише закономірність матеріального світу, який був невідомий раніше, а й об'єктивно існуючий, а також той, який вносить фундаментальні зміни в ступінь вивчення істотності та стійкості взаємозв'язку між властивостями матеріального світу і його явищами. В основу змісту наукового відкриття входить встановлення певних наукових фактів, які необхідно не скільки констатувати, скільки довести, та пояснити загальні його принципи.

О. Пічура, вважає що поняття наукового відкриття являє собою відкриття нової властивості, явища або закономірності матеріального світу, що може бути наслідком виконання фундаментальних (теоретичних) наукових досліджень, не є результатом творчості відповідного науковця. Це є творінням природи. Опис такого відкриття може підлягати правовій охороні як витвір науки в рамках Закону України «Про авторське право і суміжні права» [4].

Таким чином, наукове відкриття, не будучи об'єктом, що може використовуватись самостійно, а таким, що лише створює базу для подальших розробок, відрізняється значною специфікою. В законодавстві України поняття наукове відкриття висвітлюється лише в взаємодії з іншими об'єктами інтелектуальної власності. Перш за все це відноситься до охорони та захисту як особистих немайнових, так і майнових прав автора наукового відкриття. Тому, вдосконалення законодавства щодо охорони права на наукове відкриття в майбутньому стане одним із основних показників цивілізованості суспільства, а також гарантією економічного й соціального розвитку держави, що займе належне місце на міжнародному рівні.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2004 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 38. Ст. 279. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>

3. Харченко В.Б. Наукове відкриття як об'єкт права інтелектуальної власності та предмет кримінально-правової охорони. *Часопис Академії адвокатури України*. 2018. № 4. С. 4.

4. Пічкур О.В. Концептуальні принципи розвитку правової охорони нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності та результатів науково-технологічної діяльності в Україні. Збірник матеріалів щорічних традиційних засідань круглого столу з актуальних питань права інтелектуальної власності. Київ: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с.

УДК 341.9.018(043.2)

Базан І.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль, Україна
Науковий керівник: Саванець Л.М., к.ю.н., доцент

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19: НОВІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Міжнародне приватне право є динамічною галуззю права, що потребує постійного удосконалення задля додержання сучасних, актуальних для конкретного періоду часу та етапу розвитку суспільства правових норм. На сьогодні існує значна кількість досліджень, присвячених застосуванню норм міжнародного приватного права при надзвичайних ситуаціях, що пов'язані з катастрофами, збройними конфліктами. Проте, значно менше – при форс-мажорах, викликаних епідемією чи пандемією.

Пандемія COVID-19, яка уразила весь світ, безсумнівно, внесла свої корективи в особливості регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом. Перед країнами постали нові виклики та завдання, які потребують швидкої реакції та прийняття термінових рішень.

Глобалізація та права людини нерозривно пов'язані з міжнародним правом, і воно є однією з релевантних відповідей на пандемію як загрозу, що потребує спільних та скоординованих зусиль міжнародної спільноти. Безсумнівно, заходи боротьби з пандемією COVID-19, вироблені міжнародним співтовариством і закріплені в міжнародно-правовій та інституційних формах, будуть протягом XXI століття (як мінімум) сприяти боротьбі з епідеміями і пандеміями, запобігати їх виникненню і поширенню, зменшуючи їх наслідки для людства [1].

Одним з важливих завдань держав в умовах пандемії є забезпечення захисту права на свободу та безпеку людини, тобто забезпечити особам,